

DYNAMIEK IN DE SPINNENWERELD: STAND VAN ZAKEN BIJ ENKELE SOORTEN

Peter J. van Helsdingen

European Invertebrate Survey – Nederland, Postbus 9517, 2300 RA Leiden (helsdingen@naturalis.nl)

Fauna is altijd in beweging. Soorten proberen zich te handhaven op hun gebruikelijke plaats – areaal, gebied, niche – maar zijn ook steeds bezig om de grenzen op te zoeken. Veranderingen in verspreidingspatronen zijn voor ons het meest zichtbaar, fluctuaties in aantallen meetbaar. Het vergt per soort intensieve aandacht en inspanning om dat te volgen en meten. Daarom worden veranderingen meestal opgemerkt door personen die goed opletten in hun omgeving of als ze bij hun reguliere werk iets ongewoons menen te zien en dat doorgeven. Incidentele waarnemingen die waardevol zijn. Onderstaande gegevens zijn op dergelijke meldingen gebaseerd.

Dolomedes plantarius (Clerck, 1757) – Grote gerande oeverspin

Lykele Zwanenburg, voorheen werkzaam bij Natuurmonumenten District Flevoland, maar nu met pensioen, volgt nog steeds de Grote gerande oeverspin in de buurt van het bezoekerscentrum in het Waterloopbos en op het Kampereiland, waar hij ze ooit ontdekte. Dit jaar meldde hij mij het onderstaande.

“Het Waterloopbos heb ik twee keer bezocht en wel op 31 juli de Delta-Scheveweg, waar ik 28 nesten met kleine spinnen vond. Op 30 augustus op dezelfde plek in totaal 36 nesten.

Het Kampereiland heb ook twee keer bezocht en wel op 5 augustus. Ik vond toen 11 nesten. Op 30 augustus tijdens het tweede bezoek in totaal 27 nesten, waarvan 9 nesten op de achterliggende kwelsloot voorkwamen. Daar had ik ze niet eerder waargenomen.

Alle nesten zitten bij helder water met niet te hoog riet en kroos in het water, zodat ze goed kunnen jagen. Het geeft een goede indicatie van de Grote gerande oeverspin, en mijn conclusie is dat de populatie in het Waterloopbos stabiel is en de populatie op het Kampereiland zich uitbreidt.”

Uit 2012 dateert nog een melding van de omgeving van Ruinen, langs de Ruiner Aa aan de ZW-zijde van Ruinen. (12 september 2012, AC 218.2 - 530.7, op vegetatie langs sloot, Jeanette Essink). Het is de eerste waarneming uit Drenthe en toch zeker 10 km hemelsbreed oostelijk van de Wieden en de Bovenwilde. Het is niet bekend of bij Ruinen een populatie zit. Misschien is het een geval van tijdelijke vestiging, want *Dolomedes plantarius* is een actieve verspreider via “ballooning”. Ruinen ligt dicht bij het Dwingelderveld, waar we eerder de tweede *Dolomedes*-soort uit ons land, *D. fimbriatus* mogen verwachten. Ik heb daar nooit zelf naar spinnen gekeken, maar er is wel een waarneming bekend uit dat gebied (zie Catalogus van de Nederlandse spinnen 2013). Het is zeker de moeite waard het gebied tussen het Dwingelderveld en De Wieden beter te onderzoeken.

Segestria florentina (Rossi, 1790) – Florentijnse muurspin

Er komen regelmatig meldingen binnen over deze verborgen levende, maar desondanks opvallende soort. In het verleden was de verspreiding van deze soort beperkt tot de provincie Zeeland en enkele grote steden, wat verklaard leek te kunnen worden door iets mildere wintertemperaturen, waardoor deze mediterrane soort zich daar kon handhaven. Het kan zijn dat de temperatuur nog steeds een beperkende factor is, maar de meldingen komen van allerlei plaatsen buiten het traditionele verspreidingsgebied. Er werd een exemplaar in Naturalis in Leiden gevangen en meldingen uit Alphen aan den Rijn en Voorhout sluiten logisch aan bij eerdere waarnemingen uit Woubrugge en Hazerswoude-Rijndijk. Aanwijzing voor klimaatverandering, of past de soort zich aan?

Steatoda grossa (C.L. Koch, 1838) – Grote Steatoda

Ook voor deze soort geldt dat het aantal meldingen toeneemt. Meestal meent men een Zwarte weduwe te hebben gezien of gevangen, maar foto of exemplaar maken dan duidelijk dat het om deze *Steatoda* gaat. Het valt niet uit te sluiten dat de gemiddelde burger tegenwoordig sneller geneigd is om een opvallend dier op internet op te zoeken en door te geven. En als men denkt een Zwarte weduwe in huis te hebben wil men natuurlijk zekerheid hebben over mogelijk gevaar.

Zwarte weduwen blijven nog steeds beperkt tot incidentele gevallen van import. Jinze Noordijk heeft geprobeerd hiervan een overzicht samen te stellen. Zie Noordijk et al. 2013.

LITERATUUR

Helsdingen, P.J. van 2013. Catalogus van de Nederlandse spinnen. Versie 2013.2. Laatst bijgewerkt: 30 september 2013
 Noordijk, J., J. Vos & B. Schoelitsz 2013. http://www.eis-nederland.nl/pdfs/Noordijk_etal_2013.pdf Risicobeoordeling van zwarte weduwen en verwante spinnensoorten. EIS 2013-03, EIS-Nederland, Leiden & KAD Wageningen, 34 pp. + bijlagen. Internet: [http://www.eis-nederland.nl/rapporten.html](http://www.eis-nederland.nl/rappporten.html)

